

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูล ณ วันที่.....๑.....เดือน.....กรกฎาคม.....พ.ศ.....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายแสวง มะโนลัย

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลคงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด.

โทรศัพท์ ๐๘๗ - ๒๓๑ ๖๘๐๖ Facebook “ศพก.อำเภอเกษตรวิสัย” Line ๐๘๗ - ๒๓๑ ๖๘๐๖

เกิด พ.ศ. ๒๔๙๕ ปัจจุบันอายุ ๗๓ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

สถาบันการศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๓๕๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

- แปลงเรียนรู้การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการสาธิตการปรับสภาพดิน
- แปลงเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าว/แปลงเรียนรู้การผลิตข้าวอินทรีย์

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ฐานการเรียนรู้การปรับปรุงบำรุงดิน

- ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์

- ฐานเรียนรู้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (สารชีวภัณฑ์)

- ฐานเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าว

- ฐานเรียนรู้การใช้พลังงานทดแทน (ระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์)

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน...๑๑....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ...๔... หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การปลูกพืชตามความเหมาะสม Zoning by agri - map
- ๒) การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต
- ๓) การพัฒนาคุณภาพผลผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- ๔) การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

หลักสูตรบังคับ จำนวน ...๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- 1) เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่
- 2) เกษตรผสมผสาน
- 3) การจัดทำบัญชีครัวเรือน

หลักสูตรเสริม จำนวน ...๔.... หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- ๒) องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน
- ๓) แผนธุรกิจ อาชีพเสริมเพิ่มรายได้
- ๔) การใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เช่น ระบบน้ำอัจฉริยะ พลังงานแสงอาทิตย์ โรงเรือนอัจฉริยะ

๔.๒ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. ได้แก่ หลักสูตร เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และเพื่อส่งเสริมการพึ่งพาตนเองและลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกร

๒) เนื้อหาหลักสูตร

- หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความหมาย แนวคิด และหลักการ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข การประยุกต์ใช้ในชีวิตและการเกษตร

- แนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดสรรพื้นที่ ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ (แหล่งน้ำ, ข้าว, พืชผสม, ที่อยู่อาศัย) การจัดระบบการผลิตแบบผสมผสาน การวางแผนจัดการทรัพยากรในครัวเรือน

- ศึกษาแปลงตัวอย่างความสำเร็จ ในบริเวณ ศพก.

- การพัฒนาเครือข่ายและการตลาด การรวมกลุ่ม/แปลงใหญ่ การวางแผนการผลิต

- การเข้าถึงตลาดในท้องถิ่นและตลาดเฉพาะ (อินทรีย์/แปรรูป)

๓) รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- บรรยายพร้อมภาพประกอบ อธิบายแนวคิดและทฤษฎีเบื้องต้น

- การเรียนรู้ผ่านฐานการเรียนรู้ในศูนย์ ศพก เช่น ฐานการจัดการน้ำ, ฐานปลูกพืชผสมผสาน, ฐานแปรรูปผลผลิต

- กิจกรรมกลุ่ม/เวิร์กช็อป วางแผนการจัดพื้นที่ทำกินของตนเอง

- ศึกษาฐานเกษตรกรต้นแบบ ศึกษาภาคสนามจากแปลงจริงในพื้นที่

- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเกษตรกรสอนเกษตรกร ถ่ายทอดโดยเกษตรกรต้นแบบ ศพก.

เพื่อให้เข้าใจง่ายและเห็นภาพจริง

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นายแสวง มะโนลัย เป็นเกษตรกรต้นแบบของ ศพก. อำเภอเกษตรวิสัย และ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านประมง ในสภาเกษตรกรจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเกษตรของชุมชน มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการทำเกษตรแบบผสมผสานและยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้รับการยอมรับจากเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีวิธีการและแนวทางการเข้าร่วมจัดทำแผนฯ ดังนี้

๕.๑ เข้าร่วมประชุมกับสำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อรับฟังนโยบายและทิศทางการพัฒนาการเกษตรจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

๕.๒ ทำความเข้าใจเป้าหมายของแผนงาน เช่น การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต การบริหารจัดการน้ำ หรือการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๕.๓ รวบรวมปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะจากเกษตรกรในพื้นที่รอบศูนย์เรียนรู้ ใช้ประสบการณ์ตรงและข้อมูลจากกิจกรรมภายในศูนย์ เช่น แปลงเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลประกอบในการจัดทำแผนฯ

๕.๔ เข้าร่วมเวทีประชุมที่จัดโดยสำนักงานเกษตรอำเภอหรือจังหวัด เพื่อร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรในพื้นที่ร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางการดำเนินงานที่ตอบโจทย์พื้นที่

๕.๕ การบูรณาการแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น อบต., สหกรณ์, สำนักงานปศุสัตว์, ประมง, พัฒนาที่ดิน สภาเกษตรกร ฯลฯ เพื่อบูรณาการข้อมูลให้สอดคล้องกับความต้องการเกษตรกรในพื้นที่ช่วยกำหนดบทบาทและภารกิจของ ศพก. ให้สอดคล้องกับแผนจังหวัด เช่น เป็นแหล่งอบรม สาธิต หรือหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ

๕.๖ นายแสงมีส่วนร่วมในการร่างแผนฯ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ โดยเสนอแนวทางดำเนินงานเชิงปฏิบัติ เช่น แผนพัฒนาแปลงเรียนรู้, แผนจัดอบรม, แผนพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ในแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

๕.๗ การติดตามและประเมินผล หลังการจัดทำแผน นายแสงยังมีบทบาทในการติดตามความก้าวหน้าของแผนที่ได้เสนอ ร่วมประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมเสนอแนวทางปรับปรุงในปีต่อไป

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายแสวง มะโนลัย เริ่มต้นจากการเป็นเกษตรกรที่เคยประสบปัญหา ผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง รายได้ไม่แน่นอน จากการทำเกษตรแบบดั้งเดิม ที่พึ่งพาแต่ธรรมชาติและการใช้สารเคมีจำนวนมาก แต่ผลลัพธ์กลับไม่ยั่งยืน ทั้งสุขภาพของตนเอง ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อมก็เริ่มเสื่อมโทรม และแรงบันดาลใจที่สำคัญในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยน เกิดขึ้นจาก ๒ ประเด็นหลัก คือ

๑. ประสบการณ์จริงจากความล้มเหลว นายแสวงเคยลงทุนปลูกพืชเชิงเดี่ยวโดยไม่มีข้อมูลหรือความรู้รองรับ ทำให้เจอกับความเสี่ยง ทั้งภัยแล้ง โรคพืช และราคาผลผลิตตกต่ำ

๒. การได้รับโอกาสจากหน่วยงานภาครัฐ ต่างๆ ที่เข้ามาส่งเสริม โดยหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การอบรมเกษตรกรต้นแบบ และโครงการจัดตั้งศูนย์ ศพก. นายแสวงได้รับทั้งองค์ความรู้ วิทยากร และการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะเป็น “แบบอย่างให้คนอื่น” และถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเอง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

- ปัญหาและความท้าทาย สำคัญที่ผลักดันให้ นายแสวง มะโนลัยต้องหันมาใช้ หลักวิชาการ และเทคโนโลยีนวัตกรรม อย่างจริงจัง ได้แก่

๑. ต้นทุนการผลิตพุ่ง แต่ราคาผลผลิตผันผวน ปุ๋ย – ยาฆ่าแมลง – ค่าแรง สูงขึ้นทุกปี ในขณะที่ราคาพืชหลักขึ้น-ลงตามตลาดโลก

๒. แรงงานภาคเกษตรลดลงและสูงวัยคนหนุ่มสาวย้ายไปทำงานนอกภาคเกษตร

๓. สภาพภูมิอากาศแปรปรวน (Climate Change)

๔. ดินเสื่อม-น้ำเสื่อมคุณภาพจากการใช้สารเคมีต่อเนื่อง

๕. โรค-แมลงต้านทานสารเคมีและศัตรูพืชชนิดใหม่ ๆ

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้

ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรม/เทคโนโลยี ที่นำมาปรับใช้จริงในกิจกรรมของเกษตรกรต้นแบบ นายแสวง มะโนลัย (ประธาน ศพก. อำเภอเกษตรวิสัย) ซึ่งครอบคลุมทั้งการแก้ปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต มีดังนี้

๑. การลดปัญหาเรื่องดิน เทคโนโลยี วิธีการที่ใช้ การเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ค่า pH, ธาตุอาหารหลัก-รอง ร่วมกับเจ้าหน้าที่เกษตร ใช้แอป Agri-Map Mobile และแผนที่ Agri-Map เพื่อเลือกพืชให้เหมาะสมกับศักยภาพดิน ปรับปรุงดินด้วย ปุ๋ยพืชสด, ปุ๋ยหมักชีวภาพ, แกลบดิบ และปุ๋ยอินทรีย์จากเศษฟาง ทำให้ดินมีความร่วนซุย ค่าอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น ลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง ๑๐๐ %

๒. การลดต้นทุนการผลิต เทคโนโลยี วิธีการที่ใช้ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ลดค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ย สารเคมี แรงงานลงกว่า ๔๐%

๓. การลดการระบาดของศัตรูพืช เทคโนโลยี และวิธีการที่ใช้ คือใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อบีที ไตรโคเดอร์มา และน้ำหมักไล่แมลง การสังเกตโรค-แมลงด้วยแอปพยากรณ์การระบาด (จากกรมส่งเสริมการเกษตร) ทำให้ลดการพ่นยาฆ่าแมลง ลดสารตกค้าง เพิ่มความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

๔. การเพิ่มมูลค่าผลผลิต เทคโนโลยีและ วิธีการที่ใช้ ได้แก่ การแปรรูปข้าว และใช้เครื่องบรรจุสุญญากาศ เพื่อต่ออายุสินค้า

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

- ขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตร ในแปลงนายแสง มะโนลัย ได้แก่

๑. วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในพื้นที่
๒. ศึกษาและคัดเลือกเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่เหมาะสม
๓. วางแผนการนำไปใช้
๔. ทดลองใช้และปรับปรุง
๕. ประเมินผลและสรุปบทเรียน
๖. ถ่ายทอดและขยายผล

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ ได้แก่การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง ในการดำเนินงานของ ศพก.นายแสง มะโนลัย มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

๑. การวิเคราะห์ดินก่อนปลูกพืช

- เก็บตัวอย่างดิน ใช้จอบหรือสว่านเก็บดินจากระดับความลึกประมาณ ๑๕-๒๐ ซม. เก็บอย่างน้อย ๕-๑๐ จุดในแปลงเดียวกัน แล้วรวมกันให้เป็นตัวอย่างเดียว

- ส่งตรวจที่สถานีวิเคราะห์ดินของกรมพัฒนาที่ดินหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ
- ประโยชน์ ช่วยให้รู้ว่าควรใช้ปุ๋ยชนิดใด ปริมาณเท่าใด เพื่อไม่ให้สิ้นเปลืองและไม่ทำลายดิน

๒. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- พิจารณาผลวิเคราะห์ดิน
- ใช้สูตรปุ๋ยที่เหมาะสม เช่น ดินขาดฟอสฟอรัส → แนะนำปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๒๐-

๐

- ใช้ปุ๋ยแบบ "แบ่งใส่" คือ ไม่ใส่ครั้งเดียว แต่แบ่งใส่ ๒-๓ ครั้ง เพื่อให้พืชดูดซึมได้ต่อเนื่อง

- ข้อดี ประหยัดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย ลดปัญหาดินเสื่อม

๓. การเลือกพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับพื้นที่และภูมิอากาศ

- เลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพดินและฤดูกาล เช่น พืชใช้น้ำน้อยในหน้าแล้ง
- พิจารณาสายพันธุ์ที่ ต้านทานโรคแมลง และ ทนต่อสภาพอากาศแปรปรวน
- ใช้พันธุ์รับรองจากกรมวิชาการเกษตรหรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ

๔. การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

- ฝ้าระวังและสำรวจแปลง อย่างสม่ำเสมอ
- ใช้ชีววิธี เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน หรือเชื้อราไตรโคเดอร์มา
- ใช้สารชีวภาพ/สมุนไพร เช่น น้ำหมักสะเดา
- ใช้สารเคมีเป็นทางเลือกสุดท้าย โดยเลือกใช้ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าวนาปี..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑๕-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)มะพร้าวน้ำหอม...พื้นที่ปลูกจำนวน.....๓-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓)กล้วย..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๓-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด..๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลาเบญจพรรณ..... จำนวน.....๖.....(หน่วย..ไร่..)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)โค..... จำนวน.....๔.....(ตัว)

๓.๒) ไก่บ้าน..... จำนวน.....๒๐..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)พืชผัก..... จำนวน.....๑.....(หน่วย..งาน..)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)เมล็ดพันธุ์..... เป็นเงิน.....๔๔๐.....บาท/ไร่

๑.๒)ค่าเตรียมดิน..... เป็นเงิน.....๖๐๐.....บาท/ไร่

๑.๓)ค่าปุ๋ยอินทรีย์.... เป็นเงิน.....๒๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔)ค่าน้ำมัน..... เป็นเงิน..... ๑๐๐..... บาท/ไร่

๑.๕)ค่าเก็บเกี่ยว..... เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๑,๘๐๐....บาท/ไร่

รายได้๕,๐๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มะพร้าว น้ำหอม , พืชผัก , กล้วย.....
เฉลี่ยรายได้วันละ...๒๐๐.....บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มะพร้าว น้ำหอม , พืชผัก , กล้วย , พันธุ์พืชที่ขยาย.....
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ...๑,๕๐๐.. บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ต้นพันธุ์พืช , ไก่บ้าน , ปลา
เฉลี่ยรายได้เดือนละ...๑๕,๐๐๐.....บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ข้าว , วัช , ปลา , ไก่บ้าน
เฉลี่ยรายได้ปีละ....๒๘๐,๐๐๐..บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง (นายแสวง มะโนลัย)

- พัฒนางองค์ความรู้และทักษะ ได้รับโอกาสฝึกอบรม เรียนรู้หลักวิชาการ เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ มีความเข้าใจเรื่องการจัดการดิน น้ำ พืช และศัตรูพืชแบบแม่นยำ
- เพิ่มผลผลิตและรายได้ ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเอง ลดต้นทุนการผลิต
- ปลูกพืชผสมผสาน เลี้ยงปลา ทำบัญชีต้นทุน-รายรับ ทำให้มีรายได้ทั้งปี
- ได้รับการยอมรับในฐานะ “เกษตรกรต้นแบบ” ได้รับการแต่งตั้งเป็น ประธาน ศพก. และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้นำเกษตรกรในพื้นที่ และได้รับโอกาสเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่

- เข้าถึงองค์ความรู้ที่ถูกต้องและเข้าใจง่าย ได้เรียนรู้จากแปลงจริงผ่านกิจกรรมอบรม/สาธิต มีโอกาสทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น การใช้แอป Agri-Map, การปลูกพืชตามคำแนะนำ GAP
- ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปใช้ลดต้นทุน เช่น การทำปุ๋ยใช้เอง การจัดการน้ำแม่นยำ ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น สร้างความมั่นคงด้านรายได้
- ลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและตลาด ได้เรียนรู้การปลูกพืชทนแล้ง พืชตลาด niche เช่น ผักอินทรีย์ สมุนไพร มีการรวมกลุ่มจำหน่ายผลผลิตผ่านกลุ่มแปลงใหญ่/วิสาหกิจชุมชน

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนโดยรวม

- เกิดการรวมกลุ่มพัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศพก. เป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้เกษตรกร” ของตำบล/อำเภอ มีการจัดกิจกรรมประจำ เช่น วันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) เป็นต้น
- เกิดต้นแบบระบบเกษตรที่ยั่งยืนลดการใช้สารเคมี มีผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนในชุมชน ระบบเกษตรผสมผสานของนายแสวงกลายเป็นโมเดลให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่
- เกิดเศรษฐกิจชุมชนและสร้างอาชีพ ชุมชนมีสินค้าจากการแปรรูป เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ ข้าวอินทรีย์ พืชผักปลอดภัย เกิดการจ้างงานในกิจกรรมแปรรูปและเกษตรแปลงใหญ่

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- การอนุรักษ์และฟื้นฟู “ดิน” โดยการวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำ ทำให้ลดการใช้ปุ๋ยเกินความจำเป็น ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพแทนเคมี ทำให้ป้องกันดินกรด-ด่างเกิน ลดการตายของจุลินทรีย์ในดิน รวมทั้งปลูกปุ๋ยพืชสด (เช่น ปอเทือง ถั่วพริ้ว) เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ปรับโครงสร้างดินให้ร่วนซุย ผลที่ได้คือดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นในระยะยาว ไม่เกิดการเสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมีต่อเนื่อง

- การเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เกษตร ด้วยระบบเกษตรผสมผสาน (ปลูกข้าว + กลั้ว + ผักสวนครัว + เลี้ยงปลา) ไม่เผาตอซังข้าว แต่ไถกลบหรือใช้ทำปุ๋ยหมัก การปลูกพืชสมุนไพร/พืชพื้นถิ่น ที่ส่งเสริมระบบนิเวศ ได้แก่ กระชาย ตะไคร้ โหระพา ผลที่ได้คือ ระบบนิเวศเกษตรพื้นที่ตัว มีแมลงมีประโยชน์ เช่น ผีเสื้อ แมลงเต่าทอง มาช่วยควบคุมศัตรูพืชตามธรรมชาติ

- การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ในแปลง โดยการนำฟางข้าว ใบไม้ มูลสัตว์ มาทำปุ๋ยหมัก ไม่เผาทิ้ง เปลือกพืช/เศษผักผลไม้ นำมาใช้เป็นวัตถุดิบทำน้ำหมักหรืออาหารสัตว์ ผลที่ได้ คือ ลดขยะเกษตรในพื้นที่ ลดคาร์บอนของการผลิต และไม่เกิดคว้นพิษจากการเผา

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- การอนุรักษ์ “ทรัพยากรดิน” ทำให้ดินมีความร่วนซุย อุดมด้วยน้ำดี มีชีวิตชีวา และมีธาตุอาหารเพียงพอสำหรับพืช

- การอนุรักษ์ “ความหลากหลายทางชีวภาพ” การทำเกษตรผสมผสาน ไม่ใช้สารเคมีที่เป็นพิษต่อแมลงมีประโยชน์ เช่น ผีเสื้อ เต่าทอง ตัวกินเพลี้ย ปลูกพืชสมุนไพรและพืชพื้นถิ่น เช่น ตะไคร้ กระชาย โหระพา พืชในระบบนิเวศในพื้นที่เกษตร ทำให้พื้นที่ของศูนย์ฯ กลายเป็นพื้นที่สีเขียวที่มีชีวิต

- การใช้ทรัพยากรหมุนเวียนและลดของเสีย นำเศษวัสดุทางการเกษตรกลับมาใช้ซ้ำ การทำระบบฟาร์มหมุนเวียน (Zero Waste Farming) ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดการสูญเสีย และลดภาระต่อสิ่งแวดล้อม

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- มีการจัดอบรมให้เกษตรกร

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ในด้านการเป็นวิทยากร

๑. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวทางของในหลวงรัชกาลที่ ๙

๒. การให้น้ำโดยระบบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

๓. การผลิตพืชระบบอินทรีย์

๔. ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๕. การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๑. เป็นปราชชาชาวบ้าน และผู้นำทางจิตวิญญาณของชุมชน

๒. ให้ความรู้ ด้านการลดต้นทุนการผลิต

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- เป็นศูนย์ถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชนหรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร ของศูนย์ ศพก. นายแสวง มะโนลัย มีช่องทางในการขยายผลองค์ความรู้ ดังนี้ การจัดกิจกรรมเรียนรู้ในศูนย์ฯ (ถ่ายทอดเทคโนโลยี) เปิด “แปลงเรียนรู้” ภายในศูนย์ ให้เกษตรกรมาศึกษาดูงาน จัดฝึกอบรม/สาธิต เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ, การวิเคราะห์ดิน, การใช้ปุ๋ยอย่างประหยัด การจัดงาน Field Day วันถ่ายทอดเทคโนโลยีก่อนเริ่มฤดูกาลผลิต การถ่ายทอดผ่านเกษตรกรต้นแบบ/หมอดินอาสา/หมอพืช โดยนายแสวง มะโนลัย ทำหน้าที่เป็น เกษตรกรต้นแบบ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่นในตำบลและใกล้เคียง ใช้ระบบ “เพื่อนช่วยเพื่อน” ช่วยแนะนำวิธีปฏิบัติแบบง่ายให้เข้าใจได้ในระดับชาวบ้าน และขยายผ่านการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ร่วมกับ สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย ในการขยายผลผ่าน กลุ่มแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน โดยประสานกับ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) และศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

- เกษตรกรในชุมชนที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่อ ได้แก่กลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้านดงครั้งน้อย และหมู่บ้านใกล้เคียงทั้ง ๑๓ หมู่บ้าน เริ่มเปลี่ยนวิธีทำเกษตรจากเคมีเป็น “เกษตรอินทรีย์กึ่งผสมผสาน” มีเกษตรกรที่นำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไปใช้จริง แทนปุ๋ยเคมี ลดต้นทุนลงเฉลี่ย ๑,๐๐๐-๑,๕๐๐ บาท/ไร่/ฤดูกาล เกิดกลุ่ม ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชุมชน จำหน่ายให้สมาชิกและชาวบ้านในราคาถูก และเกิดเครือข่ายเรียนรู้ระหว่างหมู่บ้าน เช่น การผลิตเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพอบรมภายในตำบล

- ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำไปปฏิบัติ ได้แก่ ต้นทุนลดลง การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี และลดสารเคมีในการป้องกันแมลง ทำให้ต้นทุนการผลิตข้าว/ผักลดลง ๑๕-๓๐% ผลผลิตดีขึ้น เมื่อปรับใช้ความรู้ เช่น การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน หรือการจัดการน้ำแม่น้ำ ข้าวให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก ๔๐๐ เป็น ๕๕๐ กก./ไร่ (เฉลี่ย) ผักปลอดภัยคุณภาพดี ขายได้ราคาสูงขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้หมุนเวียนจากกิจกรรมผสมผสาน เช่น ปลุกกล้วยขายระหว่างรอข้าว ลดหนี้สินจากการซื้อปุ๋ยและยาราคาแพง มีความภาคภูมิใจและเกิดผู้นำใหม่ เกษตรกรรุ่นใหม่บางรายเริ่มหันมาสนใจทำเกษตรแบบยั่งยืน บางรายได้รับคัดเลือกเป็น เกษตรกรต้นแบบ ในระดับอำเภอหรือตำบล (นางหอมจันทร์ บุญครอง เกษตรกรดีเด่น สาขาต่างๆ)

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน ของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ของนายแสวง มะโนลัย เกษตรกร หมู่ที่ ๑๒ ตำบลดงครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดความรู้เกษตรของตำบล เปิดพื้นที่ศูนย์ฯ ให้ชุมชนใช้จัดกิจกรรมฝึกอบรม เป็น ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรประจำตำบล ซึ่งประชาชนในพื้นที่

สามารถเข้ามาศึกษาและขอคำปรึกษาได้ตลอด ทำหน้าที่เป็น “ผู้นำชุมชนด้านเกษตรกรรม” โดยนายแสวง มะโนลัย ได้รับเลือกเป็น กรรมการพัฒนาตำบลด้านการเกษตร เป็นตัวแทนเสนอความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ มีบทบาทในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาหมู่บ้านด้านการเกษตรร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน/อบต. ส่งเสริมการรวมกลุ่มและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นผู้จัดตั้ง กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองและจำหน่ายในชุมชน เปิดบ้านเป็นศูนย์ดูงานให้เกษตรกรหมู่บ้านใกล้เคียง มาเรียนรู้การปลูกพืชผสมผสาน ส่งเสริมให้เยาวชน/ลูกหลานเกษตรกรได้เรียนรู้เกษตรพื้นฐาน

๒. การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการและท้องถิ่น ร่วมกับ สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย เป็น “แปลงเรียนรู้หลัก” ที่สำนักงานเกษตรใช้จัดกิจกรรม Field Day ติดตามแปลงเรียนรู้ นิเทศ Smart Farmer การเข้าร่วมในโครงการ ขับเคลื่อนแปลงใหญ่ข้าวตำบลคงครั้งน้อย ทำงานร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งน้อย เสนอโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ร่วมในคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ในด้านการส่งเสริมอาชีพเกษตรกร ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด กรมฝนหลวงและการบินเกษตร สำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร (สปท.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ฯลฯ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- บทบาทของนายแสวง มะโนลัยในฐานะ ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หมู่ที่ ๑๒ ตำบลคงครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีบทบาทสำคัญทั้งด้าน การบริหารจัดการ, ถ่ายทอดความรู้, และ เชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่ ดังต่อไปนี้

๑. บทบาทด้านการบริหารจัดการศูนย์ฯ วางแผน การดำเนินงานและกิจกรรม ของ ศพก. ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เป็นผู้ประสานงานหลักระหว่าง คณะกรรมการ ศพก., หน่วยงานราชการ, และ เกษตรกรในพื้นที่ ควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากร เช่น แปลงเรียนรู้ สื่อการสอน เครื่องมือเกษตร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเสนอแผนพัฒนาศูนย์ฯ และจัดทำ รายงานผลการดำเนินงาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

๒. บทบาทด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทำหน้าที่เป็น วิทยากรภาคสนาม ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการดิน การปลูกพืชผสมผสาน สาธิตให้ดูจริงในแปลง เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรที่เข้ามาเยี่ยมชม หรือมาศึกษาดูงาน

๓. บทบาทในการเชื่อมโยงเครือข่าย ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ, อบต., พัฒนาที่ดิน, ธกส. ฯลฯ ขยายผลความรู้ไปยังกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ผ่านเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ, หมอดินอาสา, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรผสมผสาน สนับสนุนการตลาด/การแปรรูป เช่น เชื่อมโยงการจำหน่ายผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์แปรรูปในชุมชน

๔. บทบาทในการเป็นแบบอย่างและสร้างแรงบันดาลใจ เป็น ต้นแบบเกษตรกรผู้ปรับตัวสู่เกษตรสมัยใหม่ ที่ผสมผสานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ถ่ายทอดประสบการณ์จริงจากคนเคยล้มเหลวทางเกษตร กลับมาพัฒนาได้ด้วยหลักวิชาการ ส่งเสริมเยาวชนและครอบครัวในชุมชนให้เห็นว่า “เกษตรกรเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้”

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ของ นายแสวง มะโนลัย ได้แก่ภาคภูมิใจที่ได้เป็น “ต้นแบบ” ให้เกษตรกรในชุมชน จากเกษตรกรธรรมดา ได้พัฒนาตนเองจนเป็น เกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ได้ใช้ประสบการณ์จริงถ่ายทอดให้เพื่อนบ้านและชาวบ้านได้เรียนรู้จากแปลงจริง เห็นเกษตรกรคนอื่น “ทำได้” และ “เปลี่ยนแปลงได้” เหมือนที่ตนเคยทำ คือ ความภาคภูมิใจที่สุด ภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ศพก. กลายเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ด้าน เกษตร ของตำบลดงครั่งน้อย ของอำเภอเกษตรวิสัย มีเกษตรกรจำนวนมากเข้ามาเรียนรู้ ฝึกฝน และนำองค์ความรู้ ไปใช้แล้วได้ผลจริง ส่งผลให้หลายครัวเรือนมีรายได้มั่นคงขึ้น ลดการใช้สารเคมี และอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ดีขึ้น ภาคภูมิใจที่ได้ร่วมขับเคลื่อนนโยบายรัฐสู่พื้นที่จริง ได้มีส่วนร่วมในแผนงานของกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น แปลงใหญ่, Smart Farmer, ลดต้นทุน ทำให้เกษตรกรในพื้นที่เข้าถึงบริการของรัฐ เช่น การวิเคราะห์ดิน บริการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี รู้สึกภูมิใจที่ตนเองเป็น “กลไกหนึ่ง” ที่ช่วยรัฐผลักดันการพัฒนาเกษตรฐานราก ภาคภูมิใจในความเปลี่ยนแปลงของตนเอง จากอดีตที่ทำเกษตรแบบเดิม เสี่ยง ขาดทุน และไม่รู้หลักการ ปัจจุบันเข้าใจหลัก วิชาการเกษตร ใช้เทคโนโลยีได้ และมีรายได้ที่มั่นคง ได้พัฒนาความรู้ ทักษะ และมีโอกาสเป็นวิทยากรถ่ายทอดแก่ ผู้อื่น และที่สำคัญที่สุด ภาคภูมิใจที่ได้สืบสานและต่อยอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของในหลวงรัชการที่ ๙ ดำเนินชีวิตและจัดการเกษตรตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เห็นว่าการทำเกษตรอย่างมี หลักการสามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่มั่นคงได้ เป็นตัวอย่างของการ “อยู่ได้อย่างพอเพียง และแบ่งปันอย่างยั่งยืน”

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑. ความเป็นผู้นำในรูปแบบ “ทางการ”

๑.๑ ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑.๒ กรรมการพัฒนาตำบลด้านการเกษตร

๑.๓ เกษตรกรต้นแบบระดับตำบล

๑.๔ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย

๑.๕ ผู้ทรงคุณวุฒิ สภาเกษตรกรจังหวัดร้อยเอ็ด

๒. ความเป็นผู้นำในรูปแบบ “ไม่เป็นทางการ”

๒.๑ ผู้นำทางความคิดในชุมชน

๒.๒ แกนนำกลุ่มเกษตรกร

๒.๓ ผู้นำจิตอาสาและผู้เสียสละ

๒.๔ ปราชญ์ชาวบ้าน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม ของ นายแสวง มะโนลัย ในฐานะ ประธานคณะกรรมการ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หมู่ที่ ๑๒ ตำบลดงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

- เสียสละเวลาเพื่อพัฒนาคนอื่น แม้มีภารกิจด้านการเกษตรในครัวเรือนของตนเอง แต่ยินดีสละเวลาเพื่อ จัดอบรม ถ่ายทอดความรู้ และลงพื้นที่ช่วยเหลือเกษตรกรรายอื่นอย่างสม่ำเสมอ ร่วมเป็นวิทยากร, รับ คณะครูงาน, นำเยี่ยมแปลงเรียนรู้ โดยไม่หวังค่าตอบแทนใด ๆ

- เสียสละทรัพยากรส่วนตัวเพื่อส่วนรวม ใช้พื้นที่ทำกินของตนเองจัดตั้ง ศูนย์เรียนรู้ ศพก. โดยไม่ เรียก ร้องค่าเช่าหรือผลประโยชน์จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์บางอย่างด้วยตนเอง เพื่อให้กิจกรรมในศูนย์ฯ ดำเนินไปได้ ต่อเนื่อง ยินดีแบ่งปัน ผลผลิต เช่น พันธุ์พืช ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ให้เพื่อนบ้านนำไปทดลองใช้ โดยไม่คิด ค่าใช้จ่าย

- เสียสละร่างกายและจิตใจเพื่อแก้ปัญหาของคนในชุมชน เมื่อต้องมีการจัดกิจกรรม ศพก. เช่น งานฝึกอบรม ต้อนรับคณะครูงาน หรือวันถ่ายทอดเทคโนโลยี นายแสงจะลงมือทำเองทุกขั้นตอน ช่วยให้คำปรึกษา เกษตรกรที่มีปัญหาเรื่องดิน น้ำ โรคพืช โดยไม่รังเกียจแม้จะเป็นปัญหาซ้ำ ๆ พร้อมเดินทางไปเยี่ยมแปลงของ เกษตรกรในพื้นที่ แม้ในวันหยุดหรือช่วงฤดูเก็บเกี่ยวของตนเอง

- เสียสละผลประโยชน์เพื่อเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่กว่า ปฏิเสธการใช้ตำแหน่ง/บทบาทเพื่อ ผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น ไม่เรียกเก็บเงินจากการมาเยี่ยมชมศูนย์ ไม่ขายความรู้มุ่งหวังให้เกษตรกรรายอื่น และอยู่ รอดได้อย่างยั่งยืน มากกว่าการแสวงหาผลกำไร

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ ทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพและแบ่งปัน เหลือแล้วค่อยขาย ”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑) นางสาวนิรมล ภาสองชั้น	ตำแหน่ง เกษตรอำเภอเกษตรวิสัย	หัวหน้าคณะทำงาน
๒) ว่าที่ร้อยตรีอิสระพงศ์ ไตรศร	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
๓) นายสมหมาย สีเนะ	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
๔) นายวงศ์วิริศ เจนสระคู	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	คณะทำงาน
๕) นายนพรัตน์ ทองเสน่ห์	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการปฏิบัติการ	คณะทำงาน

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย ได้ดำเนินการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร จาก ข้อมูลพื้นฐาน การสัมภาษณ์และผลงานอันเป็นที่ประจักษ์ ที่ผ่านมา โดยมี ขั้นตอนดังนี้

๑. ตั้งทีมถอดบทเรียน
๒. ประชุมวางแผนการดำเนินงาน
๓. ส่งแผนการถอดบทเรียนให้สำนักงานเกษตรจังหวัด
๔. ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน
๕. ตรวจสอบข้อมูลตามหลักวิชาการ
๖. คัดข้อมูลให้เกษตรกร (ให้เกษตรกรตรวจสอบก่อนจัดทำรายงาน)
๗. จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- ไม่มี -

ภาคผนวก

แผนที่การเดินทางไป ศพก.หลัก

พิกัดที่ตั้งแปลง ศพก.

